

Sygn. akt IX Ca 2/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Charukiewicz (spr.)
Sędziowie:	SO Krystyna Skiepmo SO Dorota Ciepmek
Protokolant:	st. sekr. sąd. Agnieszka Najdrowska

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2018 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa K. K.

przeciwko Towarzystwu (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Nidzicy

z dnia 3 października 2017 r., sygn. akt I C 290/16,

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w punkcie I zasądzoną tam od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.359,77 zł obniża do kwoty 585,02 zł (pięćset osiemdziesiąt pięć złotych dwa grosze) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie tam wskazanymi i oddala powództwo w pozostałej części;

- w punkcie II znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty procesu;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Krystyna Skiepmo Bożena Charukiewicz Dorota Ciepmek

Sygn. akt IX Ca 2/18

UZASADNIENIE

Powódka K. K., prowadząca działalność gospodarczą pod firmą (...) w O., wniosła o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) w W. kwoty 1.359,77 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 marca 2016 do dnia zapłaty. Wniosła

o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, o ile nie zostanie przedłożony spis kosztów.

W uzasadnieniu wskazała, że na skutek zdarzenia drogowego mającego miejsce 10 lutego 2016 roku doszło do uszkodzenia pojazdu marki T. (...) stanowiącego własność J. R.. Uszkodzenia w pojeździe uniemożliwiały jego użytkowanie na drodze publicznej. Dlatego też, J. R. w dniu 10 lutego 2016 roku zawarła umowę najmu pojazdu zastępczego z powódką. Ponadto w tym samym dniu doszło do zawarcia umowy cesji na podstawie której sędowano na powódkę wierzytelność przysługującą z tytułu naprawienia części powstałej szkody, tj. konieczności wynajmu samochodu zastępczego. Koszt najmu pojazdu zastępczego w okresie naprawy pojazdu na skutek zdarzenia z dnia 10 lutego 2016 r., za które odpowiedzialność ponosi pozwany, wyniósł 2.859,75 zł – za 15 dni, a koszt wynajmu na jeden dzień wynosił kwotę 155 zł netto. Pozwany w toku postępowania likwidacyjnego wypłacił powódce jedynie kwotę 1.499,98 zł kwestionując dobową wysokość wynajmu pojazdu.

Pozwany Towarzystwo (...) z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że w toku likwidacji szkody wypłacił odszkodowanie w wysokości 1.499,98 zł na które składa się zwrot kosztów wynajmu pojazdu zastępczego za okres 15 dni, przy uwzględnieniu stawki dobowej 81,30 zł netto. Pozwany zakwestionował stawkę zastosowaną przez powódkę jako rażąco zawyżoną. Ponadto wskazał, że pismem z dnia 11 lutego 2016 roku poinformował poszkodowaną o możliwości bezpłatnego wynajęcia pojazdu zastępczego na koszt pozwanego – z którego to poszkodowana nie skorzystała.

Wyrokiem z dnia 3 października 2017 r. Sąd Rejonowy w Nidzicy zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) w W. na rzecz powódki K. K., prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) K. K. kwotę 1.359,77 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 12.03.2016 r. do dnia zapłaty. Zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 445 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 10 lutego 2016 roku w N. woj. (...) - (...), doszło do kolizji pojazdów – marki T. (...) należącym do poszkodowanej J. R. z samochodem ciężarowym marki T., który posiadał ubezpieczenie u pozwanego.

W wyniku kolizji drogowej w pojeździe poszkodowanej doszło do uszkodzenia nadkola przedniego prawego, małej szybki koło drzwi przednich prawych, przodu pojazdu, błotnika przedniego prawego, reflektora prawego, pokrywy komory silnika i zderzaka przedniego. W związku z powyższym pojazd T. (...) został odholowany z miejsca zdarzenia.

Pojazd poszkodowanej został odstawiony do naprawy w (...) marki T. w O. firmie – M.-W..

Poszkodowana w dniu 10 lutego 2016 roku w O. zawarła umowę o najem samochodu z powodem. Przedmiotem wynajmu był samochód marki T. (...). Koszt wynajmu według cennika usług wynosił kwotę 155 zł netto/ 190,65 zł brutto na dobę.

Tego samego dnia doszło pomiędzy w/w stronami do zawarcia umowy cesji, której przedmiotem była wierzytelność tyt. części odszkodowania przysługującej za korzystanie z samochodu zastępczego.

Pozwany pismem z dnia 11 lutego 2016 roku poinformował poszkodowaną o możliwości bezpłatnego wynajęcia pojazdu zastępczego z firmy (...) sp. z o.o. sp. k. za stawkę dzienną 81,30 zł za dobę, jednakże pozwana nie skorzystała z owej oferty.

W dniu 25 lutego 2016 roku poszkodowana zdała wynajmowany pojazd powódce.

W związku z powyższym w dniu 26 lutego 2016 roku powódka wystawiła fakturę VAT nr (...) na kwotę 2.859,75 zł za wynajem samochodu zastępczego obejmujący okres od 10 lutego do 25 lutego 2016 roku, tj. 15 dni przy przyjęciu ceny netto za jedną dobę na kwotę 155 zł.

Pozwany przyznał odszkodowanie tyt. pokrycia kosztów najmu pojazdu w kwocie 1.499,98 zł. Pozwany uznał roszczenie w wymiarze 15 dób przy zachowaniu cen wynajmu pojazdu oferowanych przez firmę (...) sp. z o.o. sp. k. określając dzień wynajmu na kwotę 81,30 zł.

Zgodnie z opinią sporządzoną przez biegłego sądowego M. A. wynika, że najwyższa stawka dobową za wynajem pojazdu z segmentu C na okres 15 dni wynosi 139 zł, stawka najniższa mieści się w granicach 89 zł za dobę. Biegły wskazał, że wyliczenia dokonał uwzględniając ceny występujące w firmach oferujących pojazdy w regionie. Biegły ustosunkowując się do zarzutów podniesionych przez stronę powodową wskazał, że najwyższą stawkę dobową za wypożyczenie pojazdu na okres powyżej 7 dni oferuje firma (...), która wynosi kwotę 180 zł za dobę. Tym samym wskazał, że jest to o około 41 zł więcej za dobę niż określona przez biegłego stawka najwyższa w sporządzonej opinii.

W ocenie Sądu Rejonowego okolicznością sporną między stronami był fakt wysokości stawki najmu pojazdu zastępczego, którą mogła przyjąć poszkodowana. Przedłożone przez powoda dokumenty wskazują na stawkę najmu w wysokości 155 zł netto. Pozwany nie udowodnił natomiast, że stawka ta jest rażąco wyższa, niż przeciętne stawki na rynku lokalnym. Wniosku takiego nie można wyciągnąć w szczególności z dowodu z opinii biegłego, gdyż biegły wskazując stawkę niższą uwzględnił jedynie cenę podstawową bez ujęcia opłat dodatkowych, których w ofercie, z której skorzystała poszkodowana nie było. Podsumowując, Sąd uznał, iż uzasadnione koszty wynajęcia samochodu zastępczego przez okres 15 dni, który ostatecznie był niesporny między stronami, przy przyjęciu stawki najmu wysokości 155 zł netto za dobę wyniosły 2.325 złotych netto tj. 2.859,75 złotych brutto. Pozwany z tego tytułu wypłacił powódce kwotę 1.499,98 zł. Mając na uwadze powyższe na rzecz powódki należało zasądzić od pozwanego kwotę 1.359,77 zł. Termin wymagalności odsetek ustawowych za opóźnienie ustalono na podstawie wymagalności roszczenia głównego wskazanego w fakturze. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją pozwany zarzucając wyrokowi:

I. naruszenie prawa procesowego, tj.

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu, że stawka dobową za najem pojazdu zastosowana przez powódkę jest celowa i ekonomicznie uzasadniona, podczas gdy w toku postępowania likwidacyjnego pozwany złożył poszkodowanemu ofertę wynajęcia pojazdu zastępczego bezpłatnie, z której poszkodowany bezzasadnie nie skorzystał, czym przyczynił się do zwiększenia rozmiaru szkody;

2. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu, że oferta wynajmu pojazdu zastępczego skierowana przez pozwanego do poszkodowanego nie może stanowić podstawy zmniejszenia obowiązku odszkodowawczego, bowiem pozwany nie wykazał na jakich warunkach pojazd zastępczy miał zostać wynajęty poszkodowanemu, czy wypożyczalnia, z którą pozwany współpracuje obciąża klientów innymi dodatkowymi opłatami, czy zaproponowana stawka dobową za wynajem pojazdu przez pozwanego była kwotą brutto czy netto, nadto czy w spornym okresie pozwany rzeczywiście współpracował z firmami świadczącymi usługi dotyczące najmu pojazdu;

81,30 sprzeczność istotnych Sądu z treścią materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie polegająca na przyjęciu, że pozwany nie wykazał czy zaproponowana stawka dobową za wynajem pojazdu zastępczego była kwotą brutto czy netto, podczas gdy z pisma z dnia 11.02.2016r. wprost wynika, że pozwany w przypadku rezygnacji przez poszkodowanego z wynajmu pojazdu zastępczego w ramach oferty akceptuje stawkę zł netto;

II. naruszenie prawa materialnego, tj.

1. art. 362 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że poszkodowany, który po otrzymaniu od pozwanego oferty wynajęcia pojazdu zastępczego, wynajął pojazd zastępczy u powódki za kwotę zdecydowanie wyższą, nie przyczynił się do zwiększenia szkody.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest w części zasadna.

Na wstępie należy wskazać, iż związanie Sądu odwoławczego ustaloną przez Sąd I instancji podstawą faktyczną rozstrzygnięcia nie oznacza, że Sąd II instancji jako Sąd merytoryczny nie może przyjąć własnej, odmiennej od ustalonej przez sąd I instancji podstawę faktyczną. Dzieje się tak dlatego, że na Sądzie II instancji ciąży obowiązek dokonania ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia sądu odwoławczego, który istnieje niezależnie od tego, czy wnoszący apelację podniósł zarzut dokonania wadliwych ustaleń faktycznych czy nie (uchwała Sądu Najwyższego z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98). W konsekwencji możliwość dokonania przez Sąd II instancji własnych ustaleń faktycznych, które będą odmienne od ustaleń Sądu I instancji, umożliwia temu sądowi ustalenie nowej podstawy prawnej wyroku, a w konsekwencji orzeczenie o zasadności roszczenia zgłoszonego w pozwie.

Odnosząc się do zaskarżonego rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego należy wskazać, że w orzecznictwie utrwalony jest pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 r. (III CZP 5/11), zgodnie z którym nie wszystkie wydatki pozostające w związku przyczynowym z wypadkiem komunikacyjnym mogą być kompensowane, istnieje bowiem obowiązek wierzyciela zapobiegania szkodzie i zmniejszania jej rozmiarów (art. 354 § 2, art. 362 i 826 § 1 k.c.). W związku z tym, że na dłużniku ciąży obowiązek zwrotu wydatków celowych i ekonomicznie uzasadnionych, pozwalających na wyeliminowanie negatywnych dla poszkodowanego następstw, „niedających się wyeliminować w inny sposób, z zachowaniem rozsądnej proporcji między korzyścią wierzyciela a obciążeniem dłużnika”. Nie jest celowe nadmierne rozszerzanie odpowiedzialności odszkodowawczej i w konsekwencji - gwarancyjnej ubezpieczyciela, gdyż mogłoby to prowadzić do wzrostu składek ubezpieczeniowych.

Kierując się sformułowanymi w uzasadnieniu powyższej uchwały wskazówkami, należy stwierdzić, że nie mogą być uznane za celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki, które nie są konieczne do wyeliminowania negatywnego następstwa majątkowego w postaci utraty możliwości korzystania z uszkodzonego (zniszczonego) pojazdu, gdyż następstwo to może być wyeliminowane - bez uszczerbku dla godnych ochrony interesów poszkodowanego - w inny, mniej uciążliwy dla dłużnika sposób.

Jeżeli zatem ubezpieczyciel proponuje poszkodowanemu - we współpracy z przedsiębiorcą trudniącym się wynajmem pojazdów - skorzystanie z pojazdu zastępczego równorzędnego pod istotnymi względami pojazdowi uszkodzonemu albo zniszczonemu (zwłaszcza co do klasy i stanu pojazdu), zapewniając pełne pokrycie kosztów jego udostępnienia, a mimo to poszkodowany decyduje się na poniesienie wyższych kosztów najmu innego pojazdu, koszty te - w zakresie nadwyżki - będą podlegały zwrotowi tylko wtedy, gdy wykaże szczególne racje, przemawiające za uznaniem ich za „celowe i ekonomicznie uzasadnione”.

W tym kontekście istotne znaczenie ma nie tylko równorzędność samego pojazdu, ale także dodatkowych warunków umowy, takich jak np. czas i miejsce udostępnienia oraz zwrotu pojazdu zastępczego, czy też obowiązek wpłaty kaucji. Jeżeli istotne warunki wynajmu proponowanego przez ubezpieczyciela (we współpracy z przedsiębiorcą wynajmującym pojazdy) czynią zadość potrzebom ochrony uzasadnionych potrzeb poszkodowanego, nie ma podstaw, by obciążać osoby zobowiązane do naprawienia szkody wyższymi kosztami związanymi ze skorzystaniem przez poszkodowanego z droższej oferty. Odstępstwa od tej reguły nie uzasadniają drobne niedogodności o charakterze niemajątkowym, które mogą wiązać się np. z koniecznością nieznacznie dłuższego oczekiwania na podstawienie pojazdu zastępczego proponowanego przez ubezpieczyciela.

W niniejszej sprawie z dowodu z opinii biegłego wynika, że stawka najmu pojazdu zastępczego, z oferty której poszkodowana skorzystała, jest wyższa niż stawka rynkowa. Jednocześnie jest ona wyższa niż stawka najmu pojazdu proponowana przez ubezpieczyciela – we współpracy z przedsiębiorcą trudniącym się najmem pojazdów. W tej

sytuacji skorzystanie przez poszkodowaną z pojazdu zastępczego wymagał wykazania, że koszty te były celowe i ekonomiczne.

Wbrew twierdzeniom strony powodowej, pojazd zastępczy, co wynika z cytowanej uchwały Sądu Najwyższego, nie musi spełniać wszelkich wymogów poszkodowanego, a jedynie te najistotniejsze z punktu widzenia możliwości zapewnienia poszkodowanemu wyrównania szkody spowodowanej niemożnością korzystania z uszkodzonego pojazdu. Nie oznacza to wprawdzie, że osoba poszkodowana nie może mieć jakiś określonych oczekiwań wobec pojazdu zastępczego, które będzie spełniał tylko określony pojazd. Okoliczność tę powinna jednak wykazać. Nie można zatem przyjąć, jak to ocenił Sąd Rejonowy, iż tylko spełnienie wszelkich wymogów (np. brak opłaty za limit kilometrów, opłaty za dodatkowego kierowcę czy opłaty za podstawienie i odbiór pojazdu zastępczego) mogą zapewnić poszkodowanej wyrównanie szkody, gdyż w realiach konkretnej sprawy takie cechy dla strony poszkodowanej mogły być zbędne, a prowadziły one do wyższej niż przeciętna ceny najmu pojazdu.

Dodać należy, iż w przypadku wydatków na najem pojazdu zastępczego, majątkowy interes poszkodowanego podlega mniej intensywnej ochronie niż w przypadku kosztów naprawy pojazdu. W tym drugim przypadku zwrotowi podlegają rzeczywiste koszty naprawy pojazdu służące bezpośrednio wyeliminowaniu już istniejącej szkody, a zatem nawet brak naprawy pojazdu nie zwalnia ubezpieczyciela od odpowiedzialności. W przypadku zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego wydatki na ten cel nie służą wyrównaniu szkody – gdyż możliwości korzystania z rzeczy nie jest szkodą - lecz jedynie wyeliminowaniu negatywnych następstw majątkowych doznanych przez poszkodowanego w wyniku uszkodzenia (zniszczenia) pojazdu (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 r., III CZP 5/11).

W konsekwencji uwzględniając wskazania utrwalonego orzecznictwa oraz na podstawie materiału dowodowego zebranego w niniejszej sprawie, Sąd Okręgowy przyjął, że górna stawka średniej ceny najmu pojazdu zastępczego jest odpowiednia do wyrównania szkody, której doznała poszkodowana. Kwota ta została ustalona na podstawie dowodu z opinii biegłego na sumę 139 zł brutto za dobę. Jednocześnie koszty najmu pojazdu rzeczywiście poniesione przez stronę poszkodowaną w zakresie nadwyżki ponad kwotę 139 zł, nie są celowe i ekonomiczne uzasadnione w świetle materiału dowodowego zebranego w niniejszej sprawie. Stawki wskazane przez biegłego w jego opinii uzupełniającej znacznie odbiegają, jak podkreślił biegły, od średnich stawek obowiązujących w regionie. Dlatego nie mogą być podstawą ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie. Podobnie jak stawka żądana przez pozwanego w wysokości 81,30 zł. Okoliczność, że pozwany poinformował powódkę o współpracy z firmą (...) sp. z o.o. sp. k. i wynajmowaniu przez tę firmę pojazdów zastępczych za cenę 81,30 zł za dobę nie oznacza, że na dany moment równorzędny pojazd mógłby być oddany do dyspozycji powódki i w takiej stawce. Okoliczności powyższej pozwany nie wykazał.

Reasumując, Sąd Okręgowy zmienił wyrok Sądu Rejonowego przyjmując ustaloną w opinii biegłego stawkę 139 zł brutto za dobę. Tym samym należne stronie powodowej odszkodowanie wyniosło 2.085 zł (139 zł x 15 dni). Uwzględniając, iż ubezpieczyciel wypłacił już stronie poszkodowanej odszkodowanie w wysokości 1.499,98 zł, należało zasądzić ostatecznie od pozwanego na rzecz powódki kwotę 585,02 zł.

Mając na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w wyroku.

O kosztach procesu za obie instancje orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. wzajemnie je znosząc, uwzględniając fakt, iż strony przegrały i wygrały sprawę w obu instancjach w podobnych proporcjach i poniosły podobne koszty procesu.

Dorota Ciejek Bożena Charukiewicz Krystynę Skiepkó